

proze različnih globin in obzorij pa često neprepričljivih izpovedi o razkrojenem povojnem človeku. Osemnajst let smo morali čakati po osvoboditvi, da se je našlo dekle, neobremenjeno z vojno, ki je imelo svetlo otroštvo, tisto otroštvo, ki je za marsikoga neznano, porušeno, zato morda tudi tako odmaknjeno in težko umljivo.

Breda Smolnikarjeva se je predstavila literarni javnosti in izpričala samosvoj pisateljski talent, nesporno največji od vseh avtorjev, ki so doslej izšli v zbirki »Pota mladih«. Pokazala je smisel za droben svet, za iskanje tistih medčloveških odnosov, ki napravijo življenje svetlo, vsaj za trenutek, a vseeno vsakdanje, navadno, ne pa dolgočasno ali zaprto samo vase. Res da je njena proza še nepoglobljena in kvaliteta ne dosega na vseh straneh iste višine; črtice tudi razodevajo, da je izpoved odrinjena na rob, oblikovanje pa često niha med polnim opisom in skico, včasih tudi karikaturu. Toda tja šele mora voditi njena pot. Morda jo nakazuje že rahlo trpek naslov pričujoče knjižice, ki je protipol njene vedre vsebine; sploh je nasprotje med realnim življenjem in avtoričinim fiktivnim svetom osnovno gibalno njene proze.

Stanko Šimenc

SLOVENSKA POKRAJINA V KNJIGI. Drobnji knjižici prof. Franceta Planine* o loškem ozemlju pomenita na našem knjižnem trgu zanimivo novost. Turistični vodnik, ki naj bi v zgoščeni obliki podal karakteristike in podobo neke zaključene historično geografske celote (Škofja Loka z zaledjem, Poljansko in Selško dolino), je svoj namen v glavnem dosegel.

France Planina je skušal združiti koncept klasičnega Baedekerja s sintetičnim orisom določene pokrajine. Vendar ne v pravem razmerju. Pogrešamo predvsem izčrpen register imen in krajev. Moti pretiran poudarek na geomorfoloških in ozko geografskih faktih, ki povprečnega turista (tudi izobraženega), zanimajo samo obrobno. Podani bi morali biti v manj vsiljivi obliki. Premajhno pozornost je posvetil avtor kulturnim, zlasti etnografskim spomenikom — pogrešamo register spomenikov, vrednih ogleda. Poleg posameznih cerkva in gradov (ki jih avtor omenja) mislimo predvsem na spomenike ljudskega stavbarstva, ki so atraktivni tudi v evropskem merilu. Vsaj omenil bi lahko: kmečki »dvorec« v Suhi, dvorec v Predmostu pri Poljanah, Šefertovo domačijo v Zmincu, hiše v Logu, Kalanovo domačijo v Bukovici; omembo bi zaslužil celo kozolec iz srede 18. stoletja pri sv. Andreju in vrsta drugih objektov. Saj ravno etnografski spomeniki (podružnične cerkve in ljudsko stavbarstvo) predstavljajo poglobljeno vrednost in privlačnost Poljanske in Selške doline.

V mestoma ohlapnem tekstu zasledimo tudi večje število napačnih podatkov. Freske na fasadi cerkve v Crngrobu (pasijonski ciklus furlanskega mojstra) niso nastale v prvi, temveč v drugi polovici 14. stoletja. Pri opisu cerkve v Godešiču (prvi zvezek, stran 105) beremo naslednje: ... *Na pročelju je odkrit del freske iz 15. stoletja, s podstrešja je viden angel, ki je »kakor z gibi izražena melodija«.* (Tu in na drugih mestih brez omembe citiranega avtorja!

* France Planina: Škofja Loka z okolico. Zbirka: Slovenske pokrajine 1. Mladinska knjiga. Ljubljana 1962. — France Planina: Poljanska in Selška dolina. Zbirka: Slovenske pokrajine 2. Mladinska knjiga, Ljubljana 1962.

— op. rec.) *Freske je naslikal domači mojster Jernej iz Loke...* (Jernej iz Loke je deloval v prvi polovici 16. stoletja. — op. rec.). V drugem zvezku zasledimo na strani 34 naslednjo ugotovitev: *...Stavba izvira iz druge polovice 17. stoletja, ko je naša cerkovna arhitektura prehajala iz gotike v barok...* (!) Podobnih napak in netočnih navedb je še več. Moti nas tudi množica nebitvenih in utrujajočih statističnih podatkov.

Pričujoče napake so verjetno plod naglice in morda podcenjevanja sprejete naloge. Vendar jih bo avtor lahko popravil. Zato pa moramo avtorju priznati tudi pozitiven pomen njegovega dela. Saj je s svojima knjižicama omogočil, da bodo spoznali ta prelepi košček naše domovine tudi tisti, ki do sedaj niso vedeli, kakšno bogastvo se skriva v senci Škofjeloškega hribovja.

Ivan Sedej

GLEDALIŠČE

KAZNJENCI PETRA BOŽIČA.* To, česar se najbolje spominjam z lanskega sestanka Društva dramskih avtorjev Jugoslavije na Sterijinem pozorju v Novem Sadu, je mladi hrvatski dramski pisatelj, ki je vstal in dejal: »Zakaj morajo vladati v naših gledališčih take nevzdržne razmere? Zakaj je moralo propasti toliko zdravih mladih talentov, ki bi nam lahko pisali dobre drame v klasični tehniki, pa morajo nasilno tlačiti svojo nadarjenost v nekakšno epigonsko beketščino, ker drugače nimajo nobenih upov, da bi jim tekste sploh uprizarjali?«

Dobro sem si zapomnil tega mladega pisatelja, ker sem nato nekaj dni brezuspešno poskušal dognati, če na našem srbskohrvatskem področju res vlada to nenavadno stanje.

Pogovarjal sem se in povpraševal znance in neznance, ki so prav tako sedeli na tem sestanku, toda bili so dramski avtorji in njihovi odgovori me niso pustili mnogo modrejšega.

»Seveda je res,« je dejal avtor, ki so mu igre zavračali. »Pri nas lahko igraš samo, če postaviš na oder kup gnoja in tri pohabljene bebce.«

»Res je,« je dejal drugi, ki je prav tako zaman ponujal sodobno komedijo iz življenja našega »malega« človeka.

»Dajte no,« je dejal tretji, »kislo grozdje. Vsakdo si mora najti grešnega kozla. Napišite dober klasičen tekst, kot pravite, pa vam ga bo uprizorilo pet gledališč. Meni igrajo zdaj dva.«

Tako še danes ne pretendiram, da bi vedel, kakšne so gledališke razmere na našem jugu.

V Ljubljani lahko skoraj rečemo, da bi se mladi hrvatski pisatelj pri nas počutil doma. Naša konjunktura je bolj v njegovem žanru. Beckett, Ionesco, Michel na naših odskih deskah niso našli svojega sveta.

Če imamo potem mladega slovenskega dramatika, ki piše drame v novi, avantgardistični maniri, tako da mu na odru vse razpada: življenje, volja, smisel, prostor in čas, človek in oblast, mu vsaj ne moremo očitati, da je

* Uprizoritev Odra 57. Režija Tone Slodnjak in Mija Janžekovičeva; scena ing. arch. Aleš Šarec.